

Rutte wil van een 7 een 9 maken

Premier Mark Rutte heeft 'niet het talent' om pessimistisch te zijn. 'Als ik alleen maar benoem wat er goed gaat, dan zou het verwijt dat ik zorgeloos ben, hout snijden. Maar dat doe ik niet.'

Hoe somber de economische voorspellingen ook zijn, minister-president Mark Rutte blijft onverbeterlijk optimistisch. Een leider moet koersvast zijn, is zijn overtuiging. 'Het is heel goed dat we 's nachts in de file staan.'

► DEN HAAG

Als Mark Rutte 's morgens vroeg opstaat, zijn tanden poetst en in de spiegel kijkt, ziet hij 'gewoon' een man die zich opmaakt voor zijn werk. Nee, hij knijpt niet in zijn arm en denkt: hier staat toch maar mooi de minister-president. Het premierschap is voor hem een 'baan'. Een 'unieke baan', dat wel. 'Eervol' ook en zelfs 'heel leuk' – al vindt hij leuk 'eigenlijk een rotoord, omdat het zo'n leeg begrip is' – maar toch: een gewone baan. 'Ik heb er geen bijzondere emoties bij. Maar het mooie is wel dat je op deze plek echt dingen kunt veranderen.'

Rutte is zoals altijd: opgewekt, vlot en gretig. Hij heeft 'niet het talent' om pessimistisch te zijn en dat past hem ook niet als premier. 'Het heeft geen enkele zin als ik ga zitten somberen.' Maar verwar die optimistische instelling niet met zorgeloosheid of naïef positivisme. Mark Rutte wenst niet weggezet te worden als een 21^e eeuwse Candide die, terwijl economische rampspoed zich aankondigt, maar blijft benadrukken hoe fantastisch het gaat. 'Ik zie ook dat we door een moeilijke fase gaan en dat de koopkracht over de hele linie daalt. Wat een leider moet doen, is feiten benoemen. En als ik alleen maar benoem wat er goed gaat, dan zou het verwijt dat ik zorgeloos ben, hout snijden. Maar dat doe ik niet.'

Kom bij Rutte echter niet aan met doemscenario's. Hij gelooft er niks van dat we voor het eerst gaan meemaken dat kinderen het slechter zullen krijgen dan hun ouders, zoals sommige economen voorspellen. De reden: het onverwoestbare vooruitgangsgeloof dat bij Nederlanders in de genen zit. Ook dat is een 'feit', meent de premier.

'Die overtuiging komt al uit de zestiende, zeventiende eeuw. Uit de tijd van de opstand tegen de Spanjaarden. Het zit heel diep in ons volk. Wij hebben ab-so-luut de overtuiging dat de volgende generatie het beter krijgt. Ons onderwijsstelsel behoort tot het beste ter wereld. Hier worden meer bedrijven gestart dan waar ook, 88 procent van de mensen is lid van een vereniging. Bijna de helft doet vrijwilligerswerk. De kracht in onze samenleving is heel groot. We hebben zo veel in huis!'

ranglijsten

Ranglijsten waarin Nederland stevast bovenin prijkt vormen zijn tegengif voor het heersende chagrijn in de samenleving. Met mij gaat het goed, met ons gaat het slecht, is de stemming. Rutte maakt een wegwerpgebaar. 'Mensen mopperen wel dat we zo weinig voor elkaar over hebben, maar dat doen we terwijl we met een pannetje soep op weg zijn naar een ziek familielid, of een hockeywedstrijd gaan fluiten van de kinderen.' We mogen graag klagen, maar dat is de buitenkant. Rutte: 'Na de oorlog moest de Rotterdamse haven weer worden opgebouwd. Scheldend en vloekend werd die haven uitgebaggerd en drie

jaar eerder dan verwacht was die ook weer klaar!' Lachend: 'Het is een beetje: blijf met je rotpoten van ons rotland af.'

Toch moet Rutte ook erkennen dat sommige woede en frustratie een grond heeft. Onlangs kwamen 6500 mensen bijeen om te protesteren tegen armoede, als gevolg van dit kabinetsbeleid. 'Ik respecteer hun zorgen. Daarom zorgen we er als kabinet ook voor dat we altijd vertegenwoordigd zijn op zulke bijeenkomsten. Tenzij we niet welkom zijn natuurlijk.'

Hoeveel begrip Rutte ook toont, het protest zal het beleid niet veranderen. 'Na Zweden hebben we in Nederland het hoogste bijstandsniveau ter wereld. Niemand hoeft onder die norm te zakken, mits mensen zich maar melden bij de sociale dienst.'

Juist daar schort het nog wel eens aan, weet hij uit de tijd dat hij staatssecretaris van Sociale Zaken was. Hij zag met eigen ogen de 'beschimmelde ijskasten' bij 65-plussers die niet wisten dat ze in aanmerking kwamen voor bijzondere bijstand of schuldsanering of die domweg te trots waren om bij de overheid aan te kloppen.

'Ik ben van mening dat het in Nederland heel fatsoenlijk geregeld is. Ik ga zeker niet beweren dat het een vetpot is. Het is tough, het is pittig, maar in combinatie met bijzondere bijstand kun je een fatsoenlijk leven leiden.'

gouden lepel

Dagelijks krijgt hij brieven, waarin mensen schetsen hoe dramatisch de bezuinigingen op het persoonsgebonden budget of de bijstand voor hun gezin uitpakken. Vaak is de strekking: 'U heeft makkelijk praten', of 'u heeft zelf nooit armoede gekend'. 'Ik kom uit een normaal gezin, ik ben niet met een gouden lepel in de mond opgegroeid. En ik beweeg me niet in één sociale klasse. Ik weet vrij goed wat er maatschappelijk speelt.'

Hij vertelt hoe een vrouw uit Friesland hem aansprak toen hij op een terras de krant zat te lezen. 'Ze was eind veertig. "Die bezuinigingen van u..."', begint ze. Ik zeg: ga zitten.'

Rutte wipt heen en weer in zijn stoel. Dit is de premier in zijn element. 'Ze vertelt dat ze al twintig jaar in de bijstand zit. Ik zeg: "Zo te zien mankeert u niets!" "Nee, zegt ze. Ik ben volledig gezond. Maar ik kom nooit meer aan de slag en dan gaat u ook nog eens bezuinigen op de bijstand." Ik zeg: "Als u niets mankeert, ga dan solliciteren." Ze is bij de sociale dienst geweest, zegt ze, maar ze konden er niets voor haar doen, omdat ze al zo lang werkloos was. Ik zeg: "Wat is dit voor een depressie? Dwing nou die ambtenaar naar u te luisteren. Vraag hulp. Ze hebben alle voorzieningen. Ze kunnen een uitkering een jaar lang als loonkostensubsidie geven zodat een werkgever het met u wil proberen. Of maak anders gebruik van een re-integratieproject. Maar doe iets!"'

En?

'Ja, nou, ze ging er over nadenken. Maar voor alle helderheid. Mijn verhaal naar die vrouw is niet: u bent lui. Het verwijt treft die uitkeringsinstantie, waar overigens heel goede mensen werken. Als jij hoort van een deskundige: "Het zit er voor jou niet meer in, want alle statistieken wijzen uit dat iemand die zolang zonder werk is niet aan de slag

komt." Dan ga je mentaal de omslag maken: nou ja, het is dan wel geen vetpot, maar ik heb die uitkering en dan moet ik het daar maar mee zien te rooien.'

'Mijn overtuiging is dat bijna iedereen die een uitkering heeft en die kan werken, wil werken. Het aantal 'uitvreeters', zoals mensen met een uitkering in de jaren tachtig werden genoemd, is een te verwaarlozen minderheid. En natuurlijk zijn er mensen die frauderen, maar die willen we allemaal, van SP tot PVV, keihard aanpakken. Maar de overgrote groep zou het liefst willen werken. Maar als die te horen krijgt: voor u zit het er niet in, kijk maar naar de statistieken... Tja, weet je, dan gaan mensen andere keuzes maken.'

Dit is wat de premier nu zo aanspreekt in zijn 'baan'. Hij kan er zijn 'ideeën omzetten in realiteit'. Nederland is met al zijn verenigingen, vrijwilligers en bedrijven al een fantastisch land om te leven, stelt hij. 'Maar de vraag is nu: hoe maken we van die 7 een 9? Dat doe je door als overheid niet in de weg te lopen. En alles wat je wel doet moet van het allerhoogste niveau zijn: het beste onderwijs, de beste zorg, de beste infrastructuur. Waar je op dit moment ook rijdt: je staat 's avonds en 's nachts vaak in de file. Dat doen we om wegen aan te leggen. Het is dus heel goed nieuws dat we 's nachts in de file staan.'

koersvast

Rutte is ervan overtuigd dat die 9 er in zit. 'Koersvast', noemt hij dat zelf. Het klinkt bijna als de mantra van zijn voormalige rivaal Rita Verdonk, die 'niet rechts, niet links, maar rechtdoorzee' wilde zijn. Een aarzelende lach stijgt op. Heeft hij nog stilgestaan bij haar recente vertrek uit de politiek? Afgemeten: 'Nee.'

De confrontatie met Verdonk toonde hoe dun het ijs van succes is. Met 51 tegen 49 procent won hij

in 2006 de strijd om het lijsttrekkerschap. Dat hij nu premier is, komt doordat de VVD net één zetel meer won dan de PvdA. Wat hij ervan heeft geleerd, is koers houden. 'Een goede leider doet drie dingen', doceert Rutte. 'Hij zorgt voor een puntje op de horizon, verzamelt de juiste mensen om zich heen en zorgt voor een goede sfeer. Dat is goed gelukt. We weten wat we willen: gezonde overheidsfinanciën, een kleine en krachtige overheid die ruimte biedt voor initiatief, nieuwe banen en veiligheid op straat. Omdat we een minderheidskabinet vormen, zijn de bewindspersonen uitgekozen op grond van een overzichtelijk ego, zodat ze niet in paniek raken als ze een keer hun zin niet krijgen. En op vrijdag zeggen we elkaar in de ministerraad flink de waarheid, maar zodra de deur opengaat vormen we een gesloten front.' Zwaar valt het premierschap hem niet. Hij lijkt energiek en enthousiast genoeg om nog een tweede kabinet-Rutte te leiden, maar laat zich niet verleiden tot uitspraken over zijn ambitie. 'In mijn hoofd weet ik precies hoe lang ik dit wil doen. Maar dat houd ik echt voor mezelf.'

Zijn leven is niet veel drukker dan toen hij nog gewoon fractievoorzitter was in de Tweede Kamer. Oké, de agenda is misschien iets voller, maar het werk is bevredigender. 'De meeste dagen kom ik met meer energie thuis dan waarmee ik wegging.' En zijn familie en vriendengroep ziet hij nog even vaak. 'Privé is niets veranderd. Dat moet je ook nooit doen, dan word je monomaan. Dan droogt je inspiratie op. Het is wat Denis Healey, oud-politicus voor Labour, een Hinterland noemde. Voor mij is dat muziek, geschiedenis, familie, vrienden of gewoon een boek lezen. Ik lees nog net zo veel boeken als vroeger, ja. Maar ik werk wel hard, hoor! Dat de lezer niet denkt dat ik hier maar een beetje boeken aan het lezen ben.' <